

Column
Atze Boerstra

Lelijke boel?

Of ik mee wilde doen aan een nieuw vak architecture, aesthetics and technology? Dat vroegen twee TU Delft collega's me vlak voor de zomervakantie. No brainer, lijkt me. Natuurlijk doe ik mee. Energietechnieken en klimaatinstallaties op een mooie, verantwoorde manier integreren in, om dan wel aan gebouwen: daar heb ik gewoon iets mee.

Stel de volgende vraag maar eens op een gemiddeld feestje: "Eens of oneens: door de energietransitie worden onze gebouwen en wijken mooier?". Grote kans dat één van de aanwezigen gelijk met een heel verhaal komt over een lelijke buiten-unit van de warmtepomp van de burens. En ja, zitten er techneuten in uw publiek, dan gaat er vast ook wel iets voorbij komen als "maar als je die nieuwe duurzaamheidstechnieken goed ontwerpt, dan ziet het er toch juist fantastisch uit allemaal?".

Zelf kan ik een aardig eind mee met laatstgenoemde redenering. De laatste tijd kom ik vaak in Zeeland. Juist daar kan ik menig locatie aanwijzen waar bijvoorbeeld windmolenparken visueel gezien juist een verrijking zijn. Althans, in mijn werktuigbouwkundige ogen. Denk aan een grote plas water, dijk of stormvloedkering in de verte en pal in het zicht twaalf mooi synchroon draaiende, egaal witte windmolens. Geweldig toch?

Laten we het erop houden dat het niet per se een lelijke boel hoeft te worden straks, wanneer we klaar zijn met de energietransitie. Mits we consequent en systematisch na gaan denken over hoe we die nieuwe technieken op een goede manier in onze woon- en werkomgeving gaan inpassen.

Terug naar het warmtepomp-voorbeeld. Een goede vriend van me, architect, is één dag per week voorzitter van de welstandscommissie van een kleine gemeente. Tijdens een recent etentje verzuchtte hij: "Die afzichtelijke buitenunits van warmtepompen waar jullie dubo-fanaten zo blij van worden, kan dat echt niet anders?" Waarop ik uitlegde dat er meerdere wegen naar Rome leiden en dat het niet zo is dat er maar één oplossing is met grote lichtgrijze 'boxen' pal in het zicht. We spraken onder andere over de pilots met ketels op waterstof in Uithoorn en Rozenburg. Verder maakte ik hem attent op monoblock-oplossingen, die inhouden dat je alleen wat kleine luchtopeningen in de gevel toevoegt. Ook spraken we over de ventilatiewarmtepomp-oplossing, waarbij de warmte-uitwisseling met 'buiten' in een centraal retourluchtkanaal plaats vindt. En natuurlijk over de optie omkasting plaatsen (bijkomend voordeel: verlaagd risico op geluidsoverlast).

Een ander voorbeeld: gevels met geïntegreerde zonnepanelen. Mijn studenten zijn er dol op en komen er vaak zelf mee als ze met een duurzame ontwerpogave bezig zijn. Als ik dan zeg: "Plaats die zonnepanelen zoveel mogelijk op het dak, dan is de opbrengst veel hoger", dan zeggen ze vaak iets als: "maar je wilt toch visueel met

Atze Boerstra is directeur van adviesbureau bba binnenmilieu. Hij laat iedere editie zijn licht schijnen over heikele en minder heikele onderwerpen in de installatie-sector.

de omgeving communiceren dat je goed bezig bent, een energie-neutraal gebouw hebt ontworpen?". Of zelfs iets als "...je hebt tegenwoordig ook PV panelen met bv. een baksteen print, is dat dan geen oplossing?".

Over baksteen gesproken. Ik wil bij deze, in lijn met mijn vorige column, een pleidooi houden voor diversiteit, maar dan specifiek daar waar het om gevels gaat. Prima om in bepaalde gevallen toe te werken naar energieopwekkingsoplossingen waarbij PV-panelen in gevels zijn verwerkt (BIPV), maar laten we dan alsjeblieft blijven afwisselen met goed ontworpen glasgevels en baksteengevels of bijvoorbeeld groene gevels zonder energietechnieken in het zicht. En als we dan PV-panelen toepassen in het zicht, laten we dat dan doen met voldoende aandacht voor esthetiek en afgewogen detaillering.

De energietransitie is een gegeven en ja, dat zal gepaard gaan met ingrepen die de visuele kwaliteit van onze gebouwde omgeving gaan veranderen. Laten we dat met beleid doen, met meer aandacht voor 'installatie-schoonheid' dan nu het geval is. Al was het alleen al omdat gebouwen die door iedereen mooi gevonden worden, automatisch een langere levensduur hebben. Hoe duurzaam is dat?